

«خراسان رضوی» پس از زلزله بامداد جمعه مشهد و قدمگاه به بررسی ابعاد و زوایای حادثه، آمادگی دستگاه‌ها و چالش‌های موجود بر سر راه مواجهه با این پدیده پرداخته است

کابوسی زلزله، گسل‌های فعال و ساختمان‌های نایمن

رئیس مرکز تحقیقات وزارت راه: گسل‌ها در اطراف مشهد توان زمین‌لرزه‌های بالایی را دارند

موفقی، نادینلوی/ حوالی ساعت ۲ و ۹ دقیقه بامداد روز جمعه، زلزله‌ای با شدت ۴/۶ ریشتر مشهد را به لرزه درآورد و هراس در دل مردم شهر ایجاد کرد. طوری که بسیاری از شهروندان مشهدی سر اسیمه منازل خود را ترک کردند و به مکان‌های عمومی مثل پارک‌ها و حتی حرم مطهر رضوی پناه بردند. خیابان‌های مشهد تا سحرگاه شاهد ازدحام جمعیت بود، تصاویری از شکل گرفتن صف‌بنزین مقابل برخی پمپ‌بنزین‌های مناطق غرب مشهد نیز منتشر شد و تصاویری از چادرزدن در خیابان‌هم در حال بازنشر گسترده در شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها بود، هرچند بنیان‌ه ادعای مدیرکل مدیریت بحران استانداری خراسان رضوی این حادثه خساراتی به‌جا نگذاشته است اما به‌اظهارات همین مقام مسئول فرسودگی زیرساخت‌ها، چالش اصلی در حوزه زلزله در شهر مشهد است؛ زلزله‌ای که دیروز مشهد و چند شهر از جمله نیشابور و قدمگاه را به شدت لرزاند نه اولین و نه آخرین زلزله‌ای است که در خراسان رضوی و کشور ما اتفاق افتاده است. طبق برخی گزارش‌ها و آمار اعلام شده تنها طی ۱۰ سال اخیر ۱۲۷ مورد زلزله بالای ۳/۵ ریشتر در خراسان رضوی رخ داده است، به نظر می‌رسد مسئله آن‌گاه قابل توجه‌تر می‌شود که دیدانیم گزارش‌های علمی و پژوهشی از وجود ۲۱ گسل در خراسان رضوی و همچنین قرار داشتن ۶۵ درصد خراسان رضوی روی خط زلزله حکایت دارد. به نحوی که می‌توان از آن به عنوان کابوس زلزله در استان یاد کرد، کابوس به این دلیل که رئیس بخش زلزله و خطرپذیری مرکز تحقیقات وزارت راه و شهرسازی در گفت‌وگو با خراسان رضوی، این رخداد را ابیانگر وجود تنش تکتونیکی و فعال بودن گسل‌های اطراف مشهد دانست که باید توجه و حساسیت بیشتری به این موضوع داشت. همواره زلزله‌های بالای ۲/۵ ریشتر در مناطق مختلف خراسان رضوی رخ داده است و زلزله بامداد روز جمعه نشان می‌دهد که طول زیاد گسل‌ها در اطراف مشهد توان زمین‌لرزه‌های بالا را در هم‌چنان که در طول تاریخ زلزله‌های متعددی در شهر مشهد رخ داده و مستندات آن نیز وجود دارد. در کنار هم گذاشتن واقعیت وجود گسل‌های زیاد در مشهد و استان که بناهای غیر مستحکم‌تر و به‌ویژه بافت‌های فرسوده را تهدید می‌کند و این که بیشترین خطر در هنگام وقوع زلزله متوجه ساختمان‌ها و بناهای غیر مستحکم و بافت‌های فرسوده است، آیا مردم و خصوصاً مسئولان را «بیدار» می‌کند که در صورت وقوع زلزله‌های قوی‌تر با وجود هزاران هکتار بافت فرسوده در جای‌جای ایران از پایتخت گرفته تا نقاط مرزی چه فاجعه‌ای در کمین کشور است؟ این که رئیس بخش زلزله و خطرپذیری مرکز تحقیقات وزارت راه و شهرسازی اعلام کرده که زلزله بامداد روز جمعه ناشی از گسل‌های اطراف مشهد است، این‌جا این سوال را به ذهن متبادر می‌کند که در زلزله ۶ ریشتری ۱۶ فروردین سال ۹۶ که در عمق ۱۰ کیلومتری زمین به وقوع پیوست و ساعت ۱۰:۳۹ لرزه‌ای شدید را به‌جان بخش‌هایی از خراسان رضوی انداخت و ۲۷ پس‌لرزه ۲ تا ۳ ریشتری نیز به دنبال داشت آیا مهاجرت زلزله در حال وقوع به مشهد است؟ در این گزارش در گفت‌وگو با مسئولان مختلف به‌زوایای پنهان و پیدای این زلزله پر داختم که آیا مسئولان را بیدار خواهد کرد و در صورت وقوع زلزله‌های قوی‌تر چه بالایی بر سر مردم ساکن در ۵۰۰۰ هکتار بافت فرسوده خراسان رضوی خواهد آمد؟ همه این‌ها در حالی است که در کنار آن بنایه ادعای مدیرکل راه و شهرسازی استان، سازمان آتش‌نشانی اطلاعات مربوط به ۱۵۷ ساختمان نایمن را از آخر سال گذشته تا کنون در سامانه من‌تاک ثبت نکرده است؛ موضوعی که منجر به تذکر صریح مدیرکل راه و شهرسازی به سازمان آتش‌نشانی به عنوان یکی از متولیان اصلی پیشگیری از وقوع حوادث طبیعی چون زلزله شده است.

جزئیات زلزله، از مکان وقوع تا شدت لرزه و عمق

محسن نجات، مدیرکل مدیریت بحران استانداری خراسان رضوی به خراسان رضوی گفت: بامداد روز جمعه ساعت ۲ و ۹ دقیقه و یک ثانیه زلزله‌ای با شدت ۴/۶ ریشتر در مشهد به وقوع پیوست که مرکز آن شهر قدمگاه نیشابور بود. در مشهد زلزله به شدت احساس شده و مردم در تفرجگاه‌ها و پارک‌ها بودند. وی در تشریح جزئیات بیان کرد: این زلزله تقریباً در ۳۲ کیلومتری قدمگاه، ۳۳ کیلومتری در رود و ۳۴ کیلومتری ملک‌آباد مشهد با عمق ۸ متر بود. پس از وقوع زلزله بلافاصله تیم‌های ارزیاب اعزام و روستاهای مختلف شهرستان زیرخان بررسی و ارزیابی شدند. ستاد بحران شهرستان هم تشکیل جلسه داده است. آماده باش شهرستان‌های مشهد، گلپهяр، نیشابور و طر قبه شانديز را هم داشتیم و ستاد بحران همچنان در حالت آماده باش هستند. تا این لحظه (تا لحظه درج این خبر در ساعت ۱۱:۲۰ روز جمعه) خسارت آن چنانی گزارش نشده است. وی در پاسخ به این سوال که آیا پس لرزه‌ای از این پس خواهیم داشت یا خیر، بیان کرد: در این حوزه پیش‌بینی نداریم. مدیرکل مدیریت بحران استانداری خراسان رضوی در پاسخ به این سوال که وضعیت ایمنی ساختمان‌ها را به‌طور کلی چگونه ارزیابی می‌کنید، می‌گوید: ما به دستور وزیر کشور کار گروه پایش ساختمان‌های بلندمرتبه و نایمن را از آذر ۱۴۰۱ در دستور کار قرار دادیم. ریاست این دبیرخانه به

ترکیبی است که در سال گذشته داشتیم و امسال به‌طور جدی‌تر انجام می‌شود. در دوره‌های آموزشی نیز سال قبل رکورد دیم و شرایط بسیار خوبی داشتیم. در طرح دوم شهرداری مشهد ده هزار نفر در این زمینه آموزش دیدند و در شهرستان‌ها، ادارات کل و ادارات شهرستان‌ها بحث آموزش‌ها را دنبال می‌کنیم. نجات خاطر نشان کرد: به‌زودی در ۲۰ روز آینده دوره‌ای به نام دوره آموزشی غدير را بحضور اعضای ستاد بحران شهرستان‌ها و فرمانداران در پنج‌مان مختلف برگزار خواهیم کرد.

● فرسودگی زیرساخت‌ها؛ چالش اصلی در حوزه زلزله

وی در پاسخ به این سوال که چالش اصلی ما در بحران زلزله چیست، اظهار کرد: چالش اصلی ما فرسودگی در حوزه زیرساخت‌ها، امکانات و لجستیک بحران است که باید بازسازی انجام دهیم. در این راستا برنامه استانی کاهش خطر آغاز کردیم تا همه ادارات کل در حوزه اعتبار و داده‌ها همکاری کنند تا اطلس خطرپذیری شهر مشهد را به‌طور حرفه‌ای تبیین کنیم و بر اساس آن برنامه استانی، در سطح شهرستان‌ها برش شهرستان‌ها را نیز داشته باشیم. البته فرسودگی در کشور امری بدیهی است و باید به‌روز شود، اما باید هر اداره‌ای از ابتدای سال آن را مدنظر قرار دهد و اعتبار‌بگذار دوم‌هم در زمینه اعتبارات کمک خواهیم کرد.

فرماندار زیرخان: زلزله ۴/۶ ریشتری قدمگاه هیچ گونه خسارتی نداشت

نجم الشریعه/ فرماندار شهرستان زیرخان گفت: خوشبختانه زلزله ۴/۶ ریشتری قدمگاه هیچ گونه خسارتی نداشت. به گزارش خراسان رضوی، ساعت ۲۰:۰۹ بامداد جمعه ۸ اردیبهشت ماه زلزله‌ای به قدرت ۴/۶ ریشتر در عمق ۸ کیلومتری، شهر قدمگاه در شهرستان زیرخان را لرزاند. به گفته فرماندار شهرستان زیرخان پس از اعلام و ثبت گزارش زلزله در شهر قدمگاه، به فاصله ۲۰ دقیقه جلسه ستاد بحران تشکیل شد و سه تیم کارشناسی متشکل از هلال احمر، شهرداری و شورای اسلامی و نیروی انتظامی به مناطق مختلف شهرستان زیرخان اعزام شدند. محمدعین‌القضات افزود: خوشبختانه هیچ موردی حتی ترک‌خوردگی جزئی دیوار مشاهده نشده است و به صورت قاطع می‌توان اعلام کرد، در زلزله بامداد جمعه هیچ خسارتی در شهرستان زیرخان نداشتیم. گفتنی است پس از وقوع زمین‌لرزه برخی از شهروندان به داخل کوچه و خیابان آمدند و تا لحظاتی حضور داشتند و همین که از نبود پس لرزه مطمئن شدند به خانه‌های خود باز گشتند.

تصاویری از حضور مردم در حرم مطهر رضوی و پارک‌ها پس از زلزله بامداد جمعه مشهد

تصاویر خبرگزاری‌های ایران و داخشیخو

شناسایی ۱۵۷ ساختمان نایمن در مشهد و تذکر به آتش‌نشانی

عباس یوسف‌زاده، مدیرکل راه و شهرسازی در گفت‌وگو با خراسان رضوی و در پاسخ به این سوال که آیا وقوع زلزله ناشی از فعال شدن گسل‌های مشهد بوده است یا خیر؟ بیان کرد: مشهد گسل فعال ندارد، دو گسل در شمال و جنوب مشهد داریم که الزاماً فعال نیستند و هم اکنون مرکز تحقیقات چیزی به ما ارائه نداده که این‌ها فعال شده باشند، این زلزله ناشی از

فعال شدن گسل نیشابور بوده است. وی در پاسخ به این سوال که در صورت وقوع زلزله‌ای با شدت بیشتر کدام مناطق شهر بیشتر در معرض آسیب هستند، گفت: زلزله بیشتر از ۵ ریشتر بافت‌های ناکارآمد شهری را دستخوش تهدید قرار می‌دهد که منظور از بافت‌های ناکارآمد بافت‌های فرسوده اطراف حرم، وکیل‌آباد، آبکوه، شمال مشهد، عامل و... است. طبیعی است که این‌ها دستخوش تهدید است و گر نه برای ساختمان‌هایی با سازه‌های امروزی با این شدت زلزله اتفاقی نخواهد افتاد مگر این که ساختمانی اصول فنی را رعایت نکرده باشد و از چشم دستگاه‌های اجرایی مغفول مانده باشد. مدیرکل راه و شهرسازی همچنین در پاسخ به این سوال که ساختمان‌های مشهد از نظر ایمنی در چه وضعیتی هستند، تصریح کرد: ۱۵۷ ساختمان قبلاً به عنوان ساختمان نایمن شناسایی شده که حسب جلسات مشترک با دستگاه‌های متولی قرار شد سازمان آتش‌نشانی بررسی دقیقی را انجام دهد و در سامانه‌ای که وزارت کشور، دستگاه‌ها را مکلف کرده است، اطلاعات لازم آن را بارگذاری کند. وی افزود: تا کنون آتش‌نشانی اطلاعات ۲۰ ساختمان را بارگذاری کرده و به‌ما قول داده است تا اواسط

هفته آینده اطلاعات ۱۵۷ ساختمان را در سامانه من‌تاک ثبت کند. وی خاطر نشان کرد: باید به شهرداری مشهد، گلپهяр، نیشابور و طر قبه شانديز را هم داشتیم و ستاد بحران همچنان در حالت آماده باش هستند. تا این لحظه (تا لحظه درج این خبر در ساعت ۱۱:۲۰ روز جمعه) خسارت آن چنانی گزارش نشده است. وی در پاسخ به این سوال که آیا پس لرزه‌ای از این پس خواهیم داشت یا خیر، بیان کرد: در این حوزه پیش‌بینی نداریم. مدیرکل مدیریت بحران استانداری خراسان رضوی در پاسخ به این سوال که وضعیت ایمنی ساختمان‌ها را به‌طور کلی چگونه ارزیابی می‌کنید، می‌گوید: ما به دستور وزیر کشور کار گروه پایش ساختمان‌های بلندمرتبه و نایمن را از آذر ۱۴۰۱ در دستور کار قرار دادیم. ریاست این دبیرخانه به